ex *myrobalanis emblicis* paratur: quæ cum in medicina nullius aut rarissimi sint vsus, raro parata repetiuntur.

Mellis Anacardini varia præparatio.

Anacardinum vero multas ob causas prætermissimus: Primo, quod *Anacardia* fructus sint exotici, qui rarissime ad nos aduehuntur. Secundo, quia deleteria quadam qualitate prædita notantur, vel saltem excessu multo intemperata. Tertio, propter multam in eo parando authorum ambiguitatem. Sunt enim, qui *anacardiorum* tantum decoctum cum melle feruefaciunt, donec mellis spissitudinem acquirat: alii eadem trita, in aceto dies septem macerant, deinde coquunt ad medias; postea cum melle coquunt adhuc in syrupum: alii tantum anacardia terunt & coquunt, donec aqua ex obscuro rubeat: spumam iunatantem colligunt, tanquam mellaginem, eamque seruant pro melle anacardino. Denique mel anacardinum parari nolo ob eius vires, si non noxias, certe parum vtiles, aut vix sanitati tuendæ vel restarciendæ conuenientes.

SECTIO V.

DE ROB, SEV SAPA, ET ALIIS ROBVB.

Plantarum succi ad futuros vsus conseruantur, vel admixtione rei alicuius, vt mellis aut sachari, quo modo confecti syrupi seruantur, vel artificio quodam immutati, cuiusmodi est Rob, id est, sapa, seu vinum coctum, vel Robub, hoc est, succus plantæ cuiusuis alius, solo vel ignis calore incrassatus. Rob vero simpliciter dictum antonomesia quadam de sapa, seu defruto coctione inspissato intelligendum, de aliis cum additione plantæ, ex cuius fit succo, vt Rob berberis, Rob cornorum, *& similium.*

CAP. I.

Rob, seu Sapa.

℞. Vini recenter ex vuis albis, generosis & maturis expressi ℔ *xij.*
Coque igne luculento, donec libræ tantum quatuor supersint; vel vt consistentiam mellis acquirant. Repone in vase idoneo & serua.

COMMENTARIVS.

Trifariam Sapa fieri consueuit. Nam mulierculæ suo modo conficiunt ex vuis quibuslibet, nigris & albis modo maturis, in lebete sine aqua coctis & expressis, & ad mellis consistentiam inspissatis; Solentque vocare *Resinatum*, quasi *racematum*, ex racemis scilicet conditum. *Resinatum plebeculæ.*

Pharmacopœi suo quoque modo, sed præstantiore conficiunt: Vinum namque recens ex vuis albis, maturis, selectis expressum assumunt: ad duarum eius partium absumptionem percoquunt: Tertia, quæ remanet, spissitudinem habet mellis, quæ Rob, seu sapa est officinarum, in quibus tamen nunc raro seruatur, cum fere illius desierit vsus.

Coci quoque suam sapam habent, ex musto recenti ad crassitudinem mellis cocto paratam, qua vtuntur ad embamata, seu intinctus. Vtuntur adhuc sæpe defruto, quod ex vino dulci fit, ad tertias tantum elixato & despumato, vt liquidum adhuc maneat. *Defrutum qui fiat.*

Sapa potissimum commendatur ad morbos oris. Non modo enim stypticitate quadam roborat, & materiæ fluentis motum inhibet, sed etiam iam fluxum humorem abstergit, & digerit. De sapis fusius egimus in Institutionibus nostris *c. 6. lib. 3.* *Sapæ vires.*

CAP. II.

Rob Ribes.

℞. Succi Ribes ℔ *ix.*
Coque igne lento ad partis tertiæ consumptionem: Deinde colo tratice: Colaturã subsidere permitte, donec clarescat;

rescat: qua pestea lento igni denuo coquatur, aut insoletur ad eam consistentiam, vt seruari possit.

COMMENTARIVS.

Vocatur hæc sapa, Ribes simplex, ad differentiam alterius magis compositæ, cui medium sachari pondus additur: Sed frequentius & melius iuxta præscriptum modum conficitur.

Tempus praparandi. Debet autem parari mense Iunio, quando scilicet ribesia omnino rubea sunt, matura, & succo multo prægnantia. Ex his enim tunc temporis tritis & expressis vbertas succi educitur.

Vires. Rob Ribes multiplicis est qualitatis: Refrigerat enim, astringit, roborat, & cor recreat: Proinde datur vtiliter calidæ intemperiei alterandæ, partium imbecillitati roborandæ, cordis morsibus propugnandis & vomiturientibus iuuandis. Sua enim clementi stypticitate & aciditate delectabili, quamcunque partem attingit, solatur.

Eodem modo fit Rob de Berberis. Vel sic.

CAP. III.

Rob Berberis.

℞. Succi berberis optime colati ℔. viij. Coquantur igne lento ad consistentiam mellis: Repone in vase vitreo aut fictili, & vitrato.

COMMENTARIVS.

Eo recte modo Rob berberis potest parari, quo Ribes: nam vt affines sunt fructus, colore, magnitudine, viribus, sic affinis, aut similis ex vtriusque succo, Rob conficiendi modus.

Vires. Datur ad refrigerandum & astringendum Sitim restinguit, tum à ventriculo calefacto, tum ab aliorum viscerum calida & sicca intemperie ortam. Conuenit & choleræ morbo, & hepatico fluxu laborantibus, dysentericis, & alui frequenti proritatione diuexatis.

CAP. IV.

Rob de cornis.

℞. Succi cornorum colati, & in Sole aut igne depurati ℔. ix. Coque igne clementi ad librarum sex dissipationem. Quod remanebit, repone in vase idoneo, & serua.

COMMENTARIVS.

Nonnulli portionem sachari permiscēt, efficiuntque Myuam, vulgo gelatinam, sed tanto inefficaciorem, quanto suauiorem, præstatque simplicem parare sapam, nec sacharo conditam, vt vires illius non refractæ, sed integræ maneant. Verum cum multos syrupos astringentes & refrigerantes habeamus, vt *syrupum rosarum siccatum, citoniorum, myrtinum, Alexandrinum*, vix vnquam ad Rob cornorum confugimus, quod virtute adstrictoria potissimum commendatur: ob id præscribi solet ad fluorem quemlibet sistendum, dysenteriam, cœliacum affectum, choleram morbum, & vomitum. *Vires.*

CAP. V.

Rob citoniorum.

℞. Succi citoniorum ex arte depurati ℔. ix. Coque ad duarū partium absumptionem, vel quousque mellis consistentiam acquirat, & repone in vase figulino vitrato, aut vitreo.

COMMENTARIVS.

Vt probe succus depuretur, debet prius calefieri, dein residere, vt clarescat: tum lento igne coquendus: Sic enim spissitudinem idoneam comparabit.

Rob citoniorum astrictoriam qualitatē habet & roborantem; vnde ventrem sistit liquidiorem compescit, stomachum roborat, choleræ morbo confert, hæmorrhagiam retinet, omnemque alui fluorem. *Vires.*

Ex aliis fructibus multis olim veteres Robub sua parabant, quib. frequenter vtebantur,

bantur, sed recentiores malunt ex iisdem syrupos, vel conserua parare.

SECTIO VI.

DE CONSERVIS.

Condiuntur plantarum partes ad conseruationem & vsum feliciorem, suauioremque, vnde Conseruæ vulgo officinis dicuntur, de quibus agere hac sectione, methodo breui ac facili instituimus. Qui enim planta alicuius flores aut fructus optime sacharo, aut melle, aut vtroque simul condire nouit, is eadem arte aliarum stirpium fructus & flores conficere valebit, paucis exceptis, quæ cocturam valentiorem aut imbecilliorem postulant. Sed hoc tyrunculi etiam agnoscunt, & pro rerum condiendarum natura vim ignis aut intendunt, aut remittunt, vel breuem dant, vel longiorem.

CAP. I.

Conserua violarum.

℞. Florum violarum recent. à parte herbosa purgatorum, & in mortario lapideo cum pistillo ligneo tritorũ ℔ j.
Sachari albissimi ℔ ij.
Terantur, ac subigantur simul, & fiat massa mollis, quæ vase fictili reposita, quindecim dies insoletur, & seruetur.

COMMENTARIVS.

Violas præcipit siccari Mesue, sed humiditatem earum natiuam retinere optimũ est: In ea enim potissimum virtus posita; quæ cum euanida fit, vix violæ à calicibus & herbosa purgari queunt, quin plurimum illa imminuatur. Ad conseruæ tamen confectionem flos tantum mundatus assumi solet, non tam vt vires habeat præstantiores, quam vt colorem sæpe nanciscatur magis violaceum.

Debent autem violæ diutissime teri, vt nulla asperitas in eis percipiatur: dein sacharum duplum miscetur: tum denuo simul contunduntur, vt massa quædam fiat mollis in vase idoneo seruanda. Mesue triplum sacharum commiscet, tuncque conserua palato quidem suauior redditur, sed inefficacior.

Conserua violarum bilis incendium mitigat, reliquorum humorum ardorem extinguit, sitim temperat, aluum subducit, fauces & asperam arteriam lenit & dilatat, & omnibus thoracis affectibus conuenit. *Vires.*

CAP. II.

Conserua Rosarum.

℞. Rosarum rubrar. recent. nondum perfecte explicatarum & exungatarum ℔. j.
Tere cum pistillo ligneo in pila marmorea, donec liuigentur: Adde sachari optimi ℔ iij.
Tere denuo, vt exacte misceantur: Repone in vase idoneo, & in sola.

COMMENTARIVS.

Sacharum rosarum vocat Mesue, quod nos aptius Conseruam rosarum appellamus: Et rosas sine discrimine tam rubras, quam albas in vmbra siccatas, cum triplo sacharo sumit, ex quibus suum *sacharum rosatum*, vt vocat, facit, quod postea tres menses soli exponit: nos rosas tantum prerubras, non siccatas, ac tritas cum triplo sachari pondere miscemus. Sunt, qui duplum tantum sacharum permiscent, sicque confecturam insuauiorem quidem efficiunt, sed efficaciorem.

Sacharum autem rosatum vocamus nos *sacharum aqua rosacea*, pari mensura solutum & coctum ad consistentiam electuarii solidi, de quo postea suo loco. *Sacharum rosatum quid.*

Est vero conserua nostra rosarum nõ vniusmodi, sed altera liquidior & mollior, quæ fit modo præscripto, ex floribus recẽtibus, & sacharo tritis & mistis: altera solidior, quæ fit ex puluere rosarum siccarum cum octuplo, aut decuplo sacharo, in aqua rosacea diluto, & ad electuarii solidi cõsistentiã cocto, cui parum succi *agrestæ*, aut *Conserua rosarum, sicca.*